

به نام خدا

مباحث جلسه پنجم درس حقوق کار

۲-۳- انواع عقد: قراردادهای را از جهات مختلفی می توان طبقه بندی نمود. به موجب ماده ۱۸۴ ق.م. "عقود و معاملات به اقسام ذیل تقسیم می شوند: لازم، جائز، منجز و معلق." مهم ترین این تقسیم بندی ها، تقسیم به عقود معین و نامعین و دیگری عقود لازم و جائز است که در ادامه به آن ها می پردازیم:

(۱) **عقد معین:** قراردادهایی هستند که در قانون نام و مشخصات مخصوصی دارند و شرایط آن ها نیز ذکر شده است. از جمله عقود معین: بیع، اجاره، رهن، مضاربه، وکالت، کفالت، صلح و قرض را می توان نام برد که در مواد مختلف قانون مدنی شرایط آن ها جداگانه آمده است.

(۲) **عقد نامعین:** هر قرارداد و توافقی که نام و عنوان خاصی در قانون نداشته باشد و طرفین در مورد شرایط و آثار آن بین خود توافق می کنند عقد نامعین نامیده می شود. از آن جا که هر توافقی محصول دو اراده است مورد احترام قانون می باشند. مثلاً در مورد ساخت یک ساختمان قرارداد بین کارفرما و مهندس ناظر عقد و توافقی است که نام خاصی در قانون ندارد ولی معتبر است. در حقوق به دلیل اهمیت اراده و اختیار انسان، اصل بر آزادی در انعقاد قرارداد است. مطابق ماده ۱۰ قانونی مدنی: "قراردادهای خصوصی نسبت به کسانی که آن را منعقد نموده اند در صورتی که مخالف صریح قانون نباشد الزام آور است".

(۳) **عقد لازم:** مطابق ماده ۱۸۵ ق.م. "عقد لازم آن است که هیچ یک از طرفین معامله حق فسخ آن را نداشته باشد مگر در موارد معینه". بنابراین عقد لازم عقدی است که هیچ یک از طرفین نمی توانند آن را بر هم بزنند؛ باید به آن پای بند باشند و برای آن ها لازم الاجراست. به هم زدن عقد لازم فقط از دو طریقی ممکن است که قانون پیش بینی کرده است: یعنی اقاله و فسخ.

اقاله: توافق دو طرف عقد لازم برای بر هم زدن همان عقد را اقاله می گویند.

فسخ: برهم زدن یک طرفه معامله به حکم قانون است که آن را "خیار" گویند.

۴) عقد جائز: به موجب ماده ۱۸۶ ق.م.ا: "عقد جائز آن است که هر یک از طرفین بتواند هر وقتی بخواهد فسخ کند." به عنوان مثال عقد وکالت که به موجب آن یکی از طرفین طرف دیگر را برای انجام امری نایب و وکیل خود می نماید یک عقد جائز است و هر یک از وکیل و موکل قبل از اتمام کار می تواند قرارداد وکالت را فسخ کرده و به آن پایان دهد.

۲-۴- مفهوم سند و انواع آن: به موجب ماده ۱۲۸۴ ق.م.ا: "سند عبارت است از هر نوشته که در مقام اثبات دعوا یا دفاع قابل استناد باشد." در توضیح این ماده باید گفت نوشته را در صورتی می توان سند دانست که دارای امضاء، اثر انگشت و یا مهر شخصی باشد که سند به او نسبت داده می شود. به موجب ماده ۱۲۸۶ ق.م.ا: "سند بر دو نوع است: رسمی و عادی." و ماده ۱۲۸۷ ق.م.ا. در تعریف سند رسمی مقرر می دارد: "اسنادی که در اداره ثبت اسناد و املاک و یا دفاتر اسناد رسمی یا در نزد سایر مامورین رسمی، در حدود صلاحیت آن ها و بر طبق مقررات قانونی، تنظیم شده باشند رسمی است." پس سند رسمی سه رکن اساسی دارد که عبارتند از: تنظیم توسط مامور رسمی، رعایت حدود صلاحیت مامور در تنظیم سند و رعایت مقررات قانونی در تنظیم سند. ماده ۱۲۸۹ ق.م.ا. در تعریف سند عادی مقرر می دارد: "غیر از اسناد مذکور در ماده ۱۲۸۷ سایر اسناد عادی است." بنابراین اگر سندی یکی از سه رکن سند رسمی را نداشته باشد عادی محسوب می شود. مفاد سند در صورتی اعتبار دارد که مخالف قانون امری، نظم عمومی و اخلاق حسنه نباشد.